

В РИМ Смолян се проведе Десетата лятна школа по антропология

С подкрепата и домакинството на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ в Смолян и областта от 23 до 29 август се проведе Десетата лятна школа по антропология със студенти, организирана от департамент „Антропология“ към

Нов български университет – София. Установилата се вече традиция за обучение с теренни изследвания се осъществява с финансовата подкрепа на Централния фонд за стратегическо развитие на висшето учебно заведение. Научен ръководител на едноседмичната школа бе преподавателката по културна антропология в Нов български университет доц.д-р Ирена Бокова, отличена с престижни награди за своя научен актив от изследователски проекти. Част от заниманията и теренните проучвания се проведеха под ръководството на директора на смолянския музей Таня Марева. Програмата включваше работни посещения в селата Гьоврен,

Широка лъка, Полковник Серафимово, Доспат със събора на чешмарите и народните /пехливански/ игри, селищата по горното течение на Арда – Смилян, Могилица, Арда, Горна Арда, както и на значими топоси в областния град. Проучванията сред

местните общности бяха подчинени на различни теми – мобилност и традиции, туризъм и наследство, памет за Балканската война, природата като част от културните наследства.

Школата стартира в залите на музея с разглеждане и дискусия върху изложбата „Устни и музикални традиции на овчарските общности в Европа“ – международен проект на 7 европейски музеи и организации с български партньор

НИМ – София. Тематичен и съдържателен акцент на двудневния семинар в рамките на лятната школа бе „Културното наследство и местното развитие по южната граница“. В изложенията си лекторите интерпретираха различни аспекти, измерения, възприятия и усещания на понятията за граници, територия и трансгранично. Бяха представени изследователски проекти от Оливие Живр (Университет Лион-2, Франция), гл. ас. д-р Меглена Златкова (ПУ „Паисий Хилендарски“), доц. д-р Ангел Янков (РЕМ Пловдив), доц. д-р Ирена Бокова (НБУ), доц. д-р Магдалена Елчинова (НБУ). За трансграничните проекти на община Смолян говори Илия Годев.

Ние бяхме обогатени от това, че при нас бяха водещи учени в областта на антропологията, каза директорът на смолянския музей Таня Марева. Чувстваме необходимост от такъв академичен диалог и останахме удовлетворени от контактите и дебатите. Нужно и полезно е за нас да чуем неподправеното обективно мнение на погледа отстрани и най-вече на младите хора. Затова с голямо удоволствие им показахме различните лица на планината - един израз на живо наследство бе превъплътено в народния празник на традициите - съборът на чешмарите и народните /пехливански/ борби и на едно социално общуване на празника на община

Доспат. Запознахме ги с Балканската война, с историческата памет – с това, което може да се превърне в културен туризъм с исторически или археологически аспект. С живото наследство в Широка лъка, Смилян, селищата по горното поречие на Арда, където се развиват

други форми на туризъм – селски, пешеходен, пещерен. Очакваме с интерес студентските презентации. Регионалният исторически музей в Смолян е признат като надежден партньор в различни съвместни прояви, проекти, инициативи. Надявам се, че тази лятна практика ще придобива по-широка разгласа с привличането на други университети от страната и чужбина, сподели Таня Марева.

Занимавахме се много интензивно, а младите колеги се представиха като един успешен екип, обобщил научният ръководител на школата доц.д-р Ирена Бокова. През ноември месец студентите ще представят своите презентации по научните задачи, които са изпълнявали по време на теренните изследвания в Смолянска област. Идеята на Лятната школа по антропология е утвърдени изследователи и студенти да обменят опит, познание и идеи в срещи и непосредствено общуване, да работят заедно на терен, да се разшири мрежата на сътрудничества, представи инициативата д-р Бокова. Във фокус се поставя нова важна проблематика за нашата съвременност - мобилността. В неформална обстановка се дискутират казуси, интерпретират се реалности в момента и на място. Всеки от студентите се съсредоточава върху предварително поставени задачи. В процеса на провеждане на изследването се усвояват практически умения за теренна работа.

Ръководителят на департамент Антропология в НБУ доц.д-р Магдалена Елчинова благодари за гостоприемството на колегите от смолянския музей и на директора Таня Марева. Тя увери домакините, че сътрудничеството, което носи интерес и удовлетворение и на двете страни, ще се развива и в

бъдеще по различни поводи. Студентите бяха впечатлени от постоянната и временните експозиции в залите на Регионалния исторически музей. Те се запознаха с изградената информационна система, в която са дигитализирани музейните фондове, едно от постиженията на музейната институция.

Балканите са като лаборатория, в която се експериментират новите отношения в граничните територии, заяви доц.д-р Оливие Живр от Университета в Лион-2, Франция, представяйки своята тема на семинара. През

последните години френският учен работи върху проблематиката на наследствата, границите и тяхното развитие на Балканите – България, Гърция, Македония, Румъния, Словения, Хърватия. В своите теренни изследвания търси отговори на основни въпроси за разпространението и използването на различните видове наследство в граничните територии - широки зони, които се включват в различни програми съобразно критериите на Евросъюза; как се преминава от гранични територии в трансгранични и тяхното предефиниране от граничен към трансграничен статут; става ли европейско локалното след като се премине границата. В сърцевината на съвместните проекти стои наследството, културата и ценностното им преосмисляне като ресурс под знака на европеизацията на наследството - навсякъде се вижда синьото знаме със звездите на Европейския съюз, първият актьор в протичащите дейности.

Оливие Живр представи своите наблюдения в съседни села от двете страни на границата между Македония и Гърция. Населението им има общ етнически корен – армъни /власи/. Нимфео – Гърция и Маловище – Македония, са две огледални селища, в които той проследява развитието

на културно наследство чрез съвместни проекти върху конфликтна база. Известни са споровете между Македония и Гърция за името на републиката и историческото наследство, създаващи напрежение между двете съседни страни. Особено успешно е сътрудничеството на Нимфео с армънската общност в македонския град Крушево, където могат да се видят националните знамена на Македония и Гърция едно до друго, въпреки съществуващите конфликти на междудържавно ниво и неразрешимите спорове между двете страни. Този символ показва нова концепция за наследството днес. Класическото разбиране е изразено във фиксиране на границите от националните „собственици“ – държавите. Сега се наблюдава плурализъм, многообразие на наследството, изразено в различни разкази на местните актьори /асоциации, граждански организации, личности/, които изместват границата. Трансграничното може да се нарече територия на действието, извършвано от хора в едно място. Тя може да се разширява и променя - трансграничната територия не е толкова географско, колкото социално понятие. Държавните граници престават да бъдат бразда – демаркационна линия, разделяща съседи, които мислят един за друг като за противници и антагонисти. Границата се превръща в пространство, в територия, в която се извършват общи дейности и се случват съвместни проекти. Хоризонтът има обща цел – европейската интеграция и „помирението“ на съседни държави. Европейският съюз налага на Балканите идеята за трансгранично сътрудничество. Другата основна идея е да се подкрепя развитието на трансграничните територии, които вече не са само национална принадлежност – границата не е препятствие, а нещо позитивно, което носи облаги.

Десетата лятна школа по антропология на Нов български университет – София в Смолянска област завърши с очаквания за продължение на плодотворното сътрудничество.

РИМ Смолян